

Aanvrager:	Stichting AIR
Titel:	Ruimte voor cultuur – Culturele ruimte
Gevraagd bedrag:	€ 1.098.197

POSITIEF

Inleiding en samenvatting

Architectuur Instituut Rotterdam (AIR) is een middelgrote instelling die zich sinds 1982 bezighoudt met het proces van stadmaken aan de hand van actuele ontwikkelingen in Rotterdam. Het is de missie van AIR om zoveel mogelijk mensen mee te blijven nemen in de complexiteit van de grote ruimtelijke vraagstukken en deze te verbinden aan concrete ontwikkelingen in de maatschappij en leefomgeving. De instelling positioneert zich als intermediair door wederkerig samen te werken en zich te verbinden aan alle belanghebbenden in de stad, van de professional en bestuurder tot de bewoner.

Stichting AIR vraagt een bedrag aan van € 1.098.197 binnen categorie II van de Regeling Vierjarige instellingssubsidie creatieve industrie 2025-2028. In de periode 2021-2024 is de organisatie door het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie tweemaal ondersteund voor de uitvoering van een tweejarig activiteitenprogramma.

Met de titel *Ruimte voor Cultuur – Culturele Ruimte* verwijst AIR naar de cultuur van het stadmaken. De klimaatopgave, energietransitie, mobiliteitstransitie en de woonopgave werpen belangrijke vragen op over rechtvaardigheid en eigenaarschap van de stad. Deze ruimtelijke transitie is zo veelomvattend dat er ook sprake is van een culturele transitie. Vanuit de jarenlange betrokkenheid bij de stad heeft AIR een breed cultureel platform opgebouwd. AIR wil in de volgende periode zijn programmering, netwerk en ervaring inzetten om mensen in de haarvaten van de samenleving te kunnen blijven betrekken bij de grote ruimtelijke vraagstukken. De instelling beoogt daarmee lokale kennis, energie en ideeën zichtbaar te maken en een stem te geven in grootschalige ruimtelijke planvorming. Daarin heeft ontwerp een centrale rol, want dat is waar AIR in gelooft: ontwerp is hét instrument om het gesprek over de stad en de ruimtelijke opgaven breed te voeren.

AIR initieert, organiseert en coördineert inhoudelijke activiteitenprogramma's, waaronder debat- en lezingenreeksen, workshops, expertmeetings, stadlabs, cultuuronderwijs, talentprogramma's, ontwerpcompetities, conferenties en festivals. Daarnaast organiseert AIR netwerken rond ruimtelijke vraagstukken en draagt de instelling bij aan Rotterdams architectuurbeleid. Met de programmering verbindt AIR lokale praktijken aan internationale opgaven en netwerken. Er zijn sterk publieksgerichte onderdelen zoals de *Rotterdam Architectuurmaand* en het *Stadmakerscongres*, samenwerkingen met onderwijsinstelling gericht op architectuurcultuureducatie en AIR heeft een rijk archief van publicaties, beelden, tekeningen en artikelen dat meer en meer online toegankelijk is.

AIR zet voor de komende periode in op het bestendigen van het vaste team. De activiteitenlasten betreffen hoofdzakelijk personele lasten, die worden ingevuld op projectniveau. Door te werken met begrotingen op projectniveau is het mogelijk om risico's te beperken. Daarnaast maakt het de begroting flexibel genoeg om te reageren op actuele ontwikkelingen. De belangrijkste financier van AIR is de gemeente Rotterdam. De gevraagde bijdrage aan het Stimuleringsfonds bedraagt 17% van de financieringsmix. AIR besteedt in het voorstel aandacht aan de rol van werkgever en formuleert een aantal concrete aandachts- en verbeterpunten op de verschillende codes die in de aankomende periode worden aangepakt.

Overwegingen van de adviescommissie

De adviescommissie laat zich positief uit over de aanvraag van AIR in categorie II. De commissie is positief over de maatschappelijke betekenis en de toegankelijkheid van de instelling en het beoogde programma. Het architectuurinstituut laat zien dat het zich niet enkel bekommert om lokale architectuur maar dat het zich inzet om de cultuur van het stadmaken in bredere zin te bevorderen. Rotterdam heeft, net als andere Nederlandse steden, te maken met complexe sociale en maatschappelijke uitdagingen die uitwerking hebben op het fysieke domein. Het is volgens de commissie evident dat de oplossingen moeten worden gezocht in processen waarin alle betrokkenen een stem hebben. De commissie vindt het waardevol dat AIR zich al geruime tijd inspant om het proces van stadmaken op deze manier te benaderen en in te vullen. De organisatie laat zien dat het zich verhoudt tot de grote hedendaagse maatschappelijke thema's als sociale ongelijkheid, de energietransitie, systeemverandering en de positie van ongehoorde stemmen, met jongeren in het bijzonder. De commissie is eveneens overtuigd door de wijze waarop AIR zich inspant om verschillende doelgroepen te bereiken. Ze is positief over de samenwerkingen met verschillende educatieprogramma's, zoals het *Leren in de Metropo(o)lder* voor middelbare scholieren en de samenwerkingen met bijvoorbeeld JINC en IMC Weekendschool. Daarnaast worden er een breed publiek én professionals bereikt door activiteiten als de *Architectuurmaand* en het *Stadmakerscongres*. De commissie merkt wel op dat er in de aanvraag opvallend weinig aandacht is voor de culturele diversiteit van de bewoners van Rotterdam. Ze vindt het wel goed dat AIR een tool heeft ontwikkeld om diversiteit en inclusie te monitoren. De diversiteit lijkt echter voornamelijk te worden gezocht in het bereiken van een jong publiek, onder andere door samen te werken met educatie-instellingen en jongerenorganisaties. Ondanks deze kanttekening beoordeelt de commissie het voorstel binnen de context van categorie II als goed op de criteria met betrekking tot de maatschappelijke betekenis en de toegankelijkheid.

De commissie laat zich binnen de context van categorie II positief uit over de manier waarop de thematiek door de instelling wordt vertaald naar een artistiek-inhoudelijk interessant programma en de wijze waarop AIR zich binnen Rotterdam positioneert als artistiek-inhoudelijke instelling. Hoewel AIR wat haar betreft sterker stelling zou kunnen nemen in het debat, meent ze dat de programma's van AIR ook op nationaal niveau toonaangevend zijn binnen de architectuursector. Toch is ze van mening dat een scherpere stellingname goed zou zijn in het licht van de opdracht die AIR zichzelf stelt, namelijk het behartigen van, en een podium geven aan bewoners en niet-gerepresenteerde groepen in de stedelijke dynamiek. Naar oordeel van de commissie scoort AIR binnen dit criterium hoog wat betreft vakdeskundigheid binnen de nationale context, hoog op zeggingskracht en voldoende op oorspronkelijkheid.

De bedrijfsmatige gezondheid van de instelling is naar mening van de commissie voldoende voor een aanvraag binnen de categorie II van deze regeling. De commissie is positief over de wijze waarop AIR reflecteert op de verschillende codes en ziet dat de organisatie de afgelopen jaren sterk is geprofessionaliseerd op dit vlak. Ook voor de nabije toekomst is helder omschreven hoe AIR zich wil blijven verhouden tot de codes en welke stappen er gaan worden ondernomen om bijvoorbeeld ook in de eigen organisatie en betrokken programmamakers tot meer diversiteit te komen.

De commissie constateert alles overziend dat het voorstel van AIR binnen categorie II ruim voldoende consistent is in doel en opzet. De commissie vindt het belang van AIR voor de stad Rotterdam evident en is ook overtuigd van de impact van de instelling op landelijk niveau. AIR heeft een leidende rol in landelijke overleggen en organiseert met het *Stadmakerscongres* een nationaal evenement dat het regionale niveau overstijgt.

Advies van de commissie aan het bestuur

De commissie adviseert het bestuur de aanvraag van Stichting AIR te honoreren. Het voorstel scoort over het geheel genomen ruim voldoende op de in de regeling geformuleerde beoordelingscriteria. De commissie verwacht, na bestudering van de aanvraag en op basis van bovenstaande overwegingen, dat de instelling vanuit diens kerntaak met het activiteitenplan een waardevolle bijdrage zal leveren aan de ontwikkeling en professionalisering van de creatieve industrie in Nederland.